

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
в.о. завідувача кафедри

_____” _____ 2016 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 8.03050801 “Фінанси і кредит ” за програмою:

«Фінансовий менеджмент та фондовий ринок»

за темою:

«Джерела фінансування підприємства та оптимізація структури капіталу»

Виконавець:

студентка фінансово-економічного факультету
(факультет)

Кітаєва Юлія Євгеніївна

(прізвище, ім'я та по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Ковальова Олена Миколаївна

(прізвище, ім'я та по батькові) /підпис/

Одеса 2016

ПЛАН

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА ТА ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ.....	5
1.1. Загальна характеристика форм фінансування підприємств.....	5
1.2. Внутрішні джерела фінансування підприємств	8
1.3. Зовнішні джерела фінансування підприємств.....	17
1.4. Методичні підходи до оптимізації структури капіталу підприємства	29
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ТОВ «ТОРГОВИЙ ДІМ ЛЕВАДА».....	40
2.1. Загальна характеристика діяльності ТОВ «Торговий Дім Левада».....	40
2.2. Аналіз фінансового стану ТОВ «Торговий Дім Левада».....	43
2.3. Оцінка динаміки і структури використання власного та залученого капіталу.....	56
РОЗДІЛ 3. Шляхи оптимізації структури капіталу на підприємстві.....	71
3.1. Економіко-математичне моделювання ефекту фінансового левериджу.....	71
3.2. Пропозиції щодо удосконалення структури капіталу підприємства.....	83
ВИСНОВКИ.....	95
Список використаних джерел	100
Додатки.....	107

ВСТУП

Основним питанням, яке супроводжує діяльність будь-якого підприємства, установи чи організації є пошук ефективних джерел фінансування. Тому головним завданням фінансових служб господарюючих суб'єктів є мобілізація капіталу на найвигідніших умовах для забезпечення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.

Проблема правильного формування політики управління структурою капіталу підприємства в умовах ринкової економіки є актуальною, оскільки її успішне вирішення забезпечує підвищення ефективності діяльності суб'єкта господарювання, високі темпи його розвитку, дозволяє досягати оптимального співвідношення власних і позичкових засобів, забезпечує достатній рівень фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства.

Проблема планування структури капіталу має дві складові: перша – співвідношення власного та залученого капіталу; друга – вибір конкретних інструментів фінансування підприємства. При цьому оптимізація структури капіталу – це безперервний процес адаптації до змін економічної ситуації, податкового законодавства, змін конкурентних переваг.

Питанню визначення джерел формування капіталу підприємств та оптимізації структури капіталу у вітчизняній і зарубіжній науці присвячена значна кількість робіт. Теоретичні та практичні аспекти формування і використання фінансових ресурсів розглядали у своїх працях такі вчені: І.О. Бланк, А.М. Поддєрьогін, О.О. Терещенко, Р.С. Квасницька, В.В. Бочаров, В.М. Суторміна та інші. Незважаючи на значний внесок в розвиток теорії оптимізації структури джерел фінансування підприємства, на сьогодні немає єдиного універсального методу оптимізації структури капіталу, застосовуючи який підприємство визначило б оптимальне співвідношення між власним і позиковим капіталом.

Головна мета даної дипломної роботи – вивчення теоретичних засад фінансування підприємства, дослідження сучасних методів аналізу організації і ефективності управління структурою капіталу, а також виявлення основних проблем

і надання відповідних рекомендацій щодо оптимізації структури капіталу підприємства.

Для досягнення поставленої мети в роботі поставлено і послідовно вирішено наступне коло задач:

а) вивчення основних теоретичних підходів до сутності фінансування підприємства;

б) розгляд методичних підходів до оптимізації структури капіталу;

в) аналіз фінансового стану ТОВ «Торговий Дім Левада» та розрахунок основних показників, що характеризують його ліквідність, платоспроможність, фінансову стійкість;

г) оцінка структури та ефективності використання власного та залученого капіталу;

г) розробка шляхів оптимізації структури капіталу підприємства.

Об'єктом дослідження даної роботи є економічні процеси, пов'язані з особливостями формування та використання джерел фінансування підприємства.

Предмет дослідження – це методичні засади оптимізації структури капіталу підприємства на прикладі ТОВ «Торговий Дім Левада».

При написанні дипломної роботи використовувалися наступні методи дослідження: порівняльний економічний аналіз, методи статистичної обробки даних, аналіз і синтез, узагальнення, розрахунково-аналітичний, аналіз відносних показників, графічний, економіко-математичні, економіко-статистичні.

Інформаційною базою дослідження є наукові публікації вітчизняних та зарубіжних вчених з проблем формування та оптимізації структури капіталу підприємств, нормативно-законодавчі акти України, офіційні статистичні дані, ресурси мережі Інтернет, фінансова звітність ТОВ «Торговий Дім Левада».

Структура та обсяг дипломної роботи. Дипломна робота викладена на 123 сторінках друкованого тексту, ілюструється 20 рисунками і 26 таблицями та складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел із 62 найменувань і додатків.

ВИСНОВКИ

У результаті виконаної роботи було розглянуто та систематизовано існуючі джерела фінансування підприємства. Аналіз переваг та недоліків кожного окремого джерела дозволив дійти висновку, що основна роль у фінансуванні підприємства належить власним коштам, оскільки саме використання власного капіталу має низку переваг та свідчить про високий рівень фінансової стійкості підприємства. Проте, будь-яке підприємство у процесі своєї діяльності потребує періодичного використання позикових коштів, що прискорює рух грошових і матеріальних ресурсів, забезпечує вищий фінансовий потенціал розвитку підприємства і вищі можливості приросту рентабельності. Ефективність використання позикового капіталу вища, ніж власного, але з його використанням пов'язаний більший фінансовий ризик і зменшення фінансової стійкості підприємства. Вивчення підходів до оптимізації структури капіталу різними науковцями, було визначено, що існує три методи, які відрізняються між собою тільки критерієм, за яким відбувається оптимізація. Однак використання цих методів окремо один від одного є неефективним, тому постає питання про створення моделі оптимізації, яка б поєднувала у собі усі важливі критерії. Таким чином було запропоновано удосконалену схему оптимізації структури капіталу, яка дозволить зменшити фінансовий ризик та збільшити ефективність використання капіталу підприємства.

Одним з етапів оптимізації був аналіз фінансового стану ТОВ «Торговий Дім Левада». Було проведено аналіз структури та ефективності використання капіталу підприємства, що аналізується. Вдалося виявити проблеми, які існують на даному етапі у підприємства та запропонувати заходи, які б покращили фінансовий стан. У підприємства існують деякі проблеми з фінансовою стійкістю та платоспроможністю. Враховуючи це, рекомендується збільшення частки власного капіталу, що дозволить зменшити фінансовий ризик.

Крім того аналіз ділової активності продемонстрував зменшення усіх показників оборотності. Коефіцієнти оборотності безпосередньо впливають на фінансові результати діяльності підприємства, його платоспроможність. Тому, як

результат уповільнення обороту додатково залучаються матеріальні елементи оборотних активів (більше потрібно запасів сировини, матеріалів, палива, незавершеного виробництва та ін.) і таким чином збільшуються затрати, пов'язані з їх зберіганням. Саме тому у третьому розділі роботи було запропоновано заходи, які дозволять пришвидшити оборотність усіх активів, що врешті-решт сприятиме покращенню фінансового стану підприємства.

У підприємства немає ані додаткового, ані резервного капіталу, які б виконували захисну функцію у випадку виникнення непередбачуваних процесів на підприємстві та погіршенні типу фінансової стійкості, тому було запропоновано створення на підприємстві резервного капіталу.

Оцінка середньозваженої вартості капіталу показала, що її значення є доволі низькими, тому у підприємства є можливість збільшувати витрати по залученню ресурсів для фінансування своїх потреб.

Аналіз ефекту фінансового левериджу продемонстрував, наскільки вигідним є для підприємства використання залученого капіталу. Тому, подальші розрахунки були направлені на визначення шляхів максимізації ефекту фінансового левериджу. За допомогою побудови комплексної моделі оптимізації було визначено цільову структуру капіталу, яка дасть змогу звести до мінімуму середньозважену вартість капіталу і, водночас, підтримати кредитну репутацію фірми на рівні, який дає змогу залучити нові капітали на прийнятних умовах.

Використання економіко-математичного моделювання дозволило визначити наскільки ефективним буде використання власного та позикового капіталу підприємства в майбутньому та визначити причини та ступінь впливу різних факторів на ефект фінансового левереджу.

У заключній частині було запропоновано та аргументовано шляхи оптимізації структури капіталу та покращення фінансового стану ТОВ «Торговий Дім Левада». Запровадження на підприємстві запропонованих заходів дозволить вирішити проблеми, які були виділені у роботі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Буряк А. В. Структура джерел формування капіталу суб'єктів господарювання / А. В. Буряк // Формування ринкових відносин в Україні. - 2013. - № 4. - С. 105-109. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2013_4_25.
2. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посібник / О.О. Терещенко. — К.: КНЕУ, 2003. — 554 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrkniga.org.ua/ukrkniga-text/77/>.
3. Пристемський О. С. Самофінансування як основа забезпечення фінансової безпеки підприємства / О. С. Пристемський // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. - 2012. - № 4. - С. 106-108. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vbumb_2012_4_24.
4. Квасницька Р.С. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: навч. посібник / Р.С.Квасницька. – Львів: «Магнолія 2006», 2012. – 631 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lubbook.org/book_558_glava_3_Tema_3._Samofinansuvannja_pi.html
5. Марич П.М., Коваль Л. П. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Навч. посіб. - Львів: 2010. с- 250 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://megos.org.ua/finance-dialnist.4.3.html>.
6. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств: Підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 3-тє вид., перероб. та доп. - К.: КНЕУ, 2000. - 460 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://studentbooks.com.ua/content/view/530/54/1/5/>.
7. Кравчук О.М., Лещук В.П. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва. Навч. посібник. — К.: Центр учбової літератури, 2010. - 504 с.
8. Наказ «Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 "Зобов'язання"» Положення №20 від 31.01.2000. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>.

9. Яковлев, А.І. Роль амортизації в процесі діяльності підприємств на сучасному етапі / Яковлев А.І., Літкевич О.О. // Сборник научных трудов "Вестник НТУ "ХПИ" : Технічний прогрес та ефективність виробництва №8 - 2011. –С.116-119.

10. Іванілов О. С. Економіка підприємства: підручник / О. С. Іванілов. - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 728 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/18800413/ekonomika/amortizatsiya_osnovnih_fondiv.

11. Харченко, Н. В. Амортизація основних засобів підприємства як фактор раціоналізації оподаткування / Н. В. Харченко // Ефективна економіка.- №6, 2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5017>.

12. Самойлова Т.А. Джерела формування фінансового капіталу підприємства / Т.А. Самойлова // Облік і фінанси АПК. - 2011. - С.169-174. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://magazine.faaf.org.ua/dzherela-formuvannya-finansovogo-kapitalu-pidприємства.html>.

13. Марченко А. Аналіз джерел формування фінансових ресурсів / Марченко А. // Фінанси України. – 2002. - №9. – С. 102-109.

14. Колодізев О.М. Гроші і кредит: Підручник / О.М. Колодізев, В.Ф. Колесніченко. — К. : Знання, 2010. — 615 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/19940412/finansii/harakteristika_osnovnih_vidiv_kreditu.

15. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001р. № 2664-III – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.

16. Податковий кодекс України від 01.08.2016р. № 2755-17. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

17. Цивільний кодекс України від 16.01.2003р. № 435-IV. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

18. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006р. № 3480-IV. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
19. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000р. №2121-III. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
20. Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навч. посібник / О.О.Терещенко. - К.: КНЕУ,2004. - 412с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ubooks.com.ua/books/00084/inx21.php>.
21. Закон України «Про фінансовий лізинг» від 16.01.2004р. №723/98-вр. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/723/97-вр>.
22. Мойсеєнко І.П. Інвестування: Навч. посіб. / Мойсеєнко І.П. — К., 2006. — 490 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/knigi/208-nvestuvannya-moysenko-p-.html>.
23. Бланк І.О. Управління фінансами підприємств: підручник [для студ. ВНЗ] / І.О. Бланк, Г.В. Ситник. – К.: Вид-во КНТЕУ. – 2006. – 779 с.
24. Суторміна В.М. Фінанси зарубіжних корпорацій: навч.посібн. / В.М. Суторміна, В.М. Федосов, Н.С. Рязанова / за ред. В.М. Федосова. – К.: Вид-во "Либідь", 1993. – 247 с.
25. Афанасьєв А. Планування структури капіталу / А. Афанасьєв // Банківська справа: наук.-практ. журнал. – 2000. – № 2. – С. 23-27.
26. Висоцька І. Б. Оптимізація структури капіталу підприємства з метою підвищення його фінансової безпеки / І. Б. Висоцька, В. В. Комаричина // Науковий вісник НЛТУ України. - 2013. - Вип. 23.1. - С. 224-230.
27. Бланк И.А. Управление капиталом: уч. курс / И.А. Бланк. – К.:Эльга, Ника–Центр, 2004. – 576 с.
28. Лахметкина Н.И. Инвестиционная стратегия предприятия: уч.пособие / Лахметкина Н.И. – М.: КНОРУС, 2014. – 232 с.

29. Бочаров В.В. Современный финансовый менеджмент /В.В. Бочаров. – Спб.: Питер, 2006 – 464 с.
30. Воробьев Ю.Н. Финансовый менеджмент: уч. пособие /Ю.Н. Воробьев. – Симферополь: Таврия, 2007. – 629 с.
31. Сініцин О.О. Характеристика методів регулювання та оптимізації структури капіталу корпорації / Сініцин О.О.// Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка". –№4, 2014. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2927>.
32. Сініцин О.О. Характеристика методів регулювання та оптимізації структури капіталу корпорації / Сініцин О.О.// Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка". –№4, 2014. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2927>.
33. Боронос, В.Г. Формування механізму оптимізації структури капіталу та його вплив на фінансовий потенціал підприємства/ В.Г. Боронос // Механізм регулювання економіки. — 2010. — №3, Т.1. — С. 154-166.
34. Кузьмін В. В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. [для студентів ВНЗ] / В. В. Кузьмін, В. М. Шаповалова, Л. В. Кузьменко. – Херсон: Ліра-К, 2009. – 200 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bookz.com.ua/10/0007.htm>.
35. Грабовецький Б. Є. Економічний аналіз: Навчальний посібник. — К.: Центр учбової літератури, 2009. – 256 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/11570718/ekonomika/analiz_finansovogo_stanu_pidpriyemstva.
36. Рогов Г.К. Фінанси підприємств : навч. посібник / Г. К. Рогов, І. А. Воробйова; Український державний морський технічний університет ім. адмірала Макарова. - Миколаїв: УДМТУ, 2004. - 148 с. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://lubbook.org/book_613_glava_9_Тема_9_ОСИНКА_FINANSOVOGO_.html](http://lubbook.org/book_613_glava_9_Тема_9_OCINKA_FINANSOVOGO_.html).

37. Філімоненков О. С. Фінанси підприємств: Навч. посіб. — 2-ге вид., переробл. і допов. — к: МАУП, 2004. — 328 с. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://fingal.com.ua/content/view/643/54/1/4/>.
38. Базілінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика. 2-е вид. Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2011. — 328с.
39. Квасницька Р.С. Фінанси підприємств : навч. посібник для самост. роб. студ. екон. спец. /Є.Г. Рясних, Р.С. Квасницька, С.М. Дідик. — Хмельницький: ТУП, 2001 р. — 80 с. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://lubbook.org/book_281.html.
40. Попович П.Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: Підручник. — 3-тє вид., перероб. і доп. — К.: Знання, 2008. — 630 с. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://pidruchniki.com/15931106/ekonomika/analiz_finansovogo_prognozu_mozhliivo_bankrutstva_pidpriyemstva.
41. Чумаченко, М.Г. Економічний аналіз: навч. посібник / М. А. Болюх та ін.; ред. М. Г. Чумаченко; Київський національний економічний ун-т. — 2 вид., перероб. і доп. - К.: КНЕУ, 2003. - 555 с. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://mmlib.net/knigi/ekonomika/kniga-25/4525/>.
42. Мних Є.В. Економічний аналіз : підручник / Є.В. Мних. К. : Знання, 2011. — 630 с. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://pidruchniki.com/1992040141913/ekonomika/analiz_otsinka_ymovirnosti_bankrutstva.
43. Садекова А. М. Ефект фінансового левериджу як інструмент управління структурою капіталу / А. М. Садекова, В. Д. Такаджі [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.rusnauka.com/13_EISN_2009/Economics/45554.doc.htm.
44. Горошанська О. О. Оптимізація структури капіталу підприємства / О. О. Горошанська // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. - 2011. - Вип. 1. - С. 93-98. - [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2011_1_17.

45. Овсійчук О. В. Удосконалення фінансового аналізу діяльності підприємства. / О. В. Овсійчук // Управління розвитком . - 2013. - № 15. - С. 142-144.
46. Офіційний сайт Національного Банку України - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/>
47. Офіційний сайт Державної служби статистики України - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
48. Добровольська О.В. Оптимізація фінансових ресурсів підприємства/ О.В.Добровольська// Економічні науки №3 (11). – 2011. - С.214-220.
49. Міняйленко І. В. Особливості оптимізації структури капіталу підприємств агропромислового комплексу / І. В. Міняйленко, О. А. Носенко // Економічні науки. – 2012. – Випуск 1(4). – С. 311-317.
50. Давиденко Н. М. Фінансовий леверидж в оптимізації структури капіталу акціонерних товариств / Н. М. Давиденко // Агросвіт. - 2015. - № 1. - С. 10-13.
51. Костирко Р. О. Внутрішній контроль фінансово-економічної стійкості підприємства: зміна наявної парадигми в кризових умовах / Р. О. Костирко, В. О. Шевчук // Статистика України. – 2009. – № 3. – С. 34-39.
52. Дзюба О.М. Сутність та особливості кредитних операцій суб'єктів господарювання / Дзюба О.М // Електронне наукове фахове видання «Економіка і суспільство», №2. – 2016. – С. 684 -688.
53. Вовк В.Я., Хмеленко О.В. Кредитування і контроль: Навч.посіб. - К.: Знання, 2008. – 463 с. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1246122041497/bankivska_sprava/osoblivosti_kredituvannya_formi_overdraftu.
54. Синявіна О. М. Сутність та класифікація овердрафту / О. М. Синявіна // Управління розвитком. - 2014. - № 7. - С. 130-133.
55. Короліщук Л. П. Фінансова стійкість акціонерного товариства як умова економічного розвитку / Л. П. Короліщук // Економіка АПК. – 2008. – № 9. – С. 81-87.

56. Піхняк Т. А. Залучення позикових коштів підприємствами: проблеми та основні шляхи їх вирішення / Т. А. Піхняк, А. В. Божок // Молодий вчений. - 2014. - № 7(2). - С. 69-71.

57. Воськало Н. Проблеми формування та використання резервного капіталу / Н. Воськало, В. Воськало // Вісник національного університету «Львівська політехніка». Серія: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку. – 2009. – №649. – С. 305-309.

58. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий менеджмент: Підручник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2008. – 520 с.

59. Харченко Н. В. Оцінка ефективного управління власним капіталом акціонерного товариства / Н. В. Харченко // Інвестиції: практика та досвід. - 2011. - № 17. - С. 44-47.

60. Стащук О. В. Структура капіталу підприємства в контексті досягнення його фінансової стійкості / О. В. Стащук, А. В. Гриценюк // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Сер.: Економіка. - 2012. - Вип. 19. - С. 223-225.

61. Аверіна М. Ю. Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства : шляхи покращення / М. Ю Аверіна // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – №9. – С. 92-100. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/konfer29/420.pdf>.

62. Телін С. В. Антикризові інновації в системі антикризового менеджменту/ С. В. Телін // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: збірник наукових праць / ПДТУ. – Маріуполь, 2010. - С. 59-64.